

“
SU ŽALGIRIU – UŽ LIETUVĄ!

ŽALGIRIS

Surėmus pečius, kalnai virsta

Turtingos valstybės, klestintys miestai, gražūs kaimai, stiprios mokyklos, susitelkusios ir viena kitai padedančios gyventojų bendruomenės neatsiranda tuščioje vietoje. Prieš tai turi iškilti asmenybė ar grupė asmenybių, kurios tam bendruomenę sutelktų. Net ir toli nuo kultūros centrų yra nemažai salelių, iš kurių žmonės nesistengia bėgti. Jiems čia gera, čia jie kuria, gyvena, dirba, priima gimstančius, palydi išeinančius. Laukia parvažiuojančių vaikų, anūkų ir tiki, kad vieną dieną ir jie čia sugrįš visam laikui. Mūsų dienomis kaimo žmonės buria ne politikai, o bendruomenių entuziastai, tardamiesi su savo bendruomenių nariais.

Dalia BYČIENĖ
„Respublikos“ žurnalistė

► Seno dvaro griuvena virto savarankiško gyvenimo namais

Viena tokių aktyvių bendruomenių - Gudkaimio - gyvuoja Vilkaviškio r. savivaldybėje, prie pat valstybės sienos su Kaliningrado sritimi, sodų apsupty. Savivaldybėje ji žinoma darbščiais žmonėmis ir jų darbais. Ir tuo, kad įgyvendinti tuos darbus pinigų užsidirba patys. Dirba kaip atsakingoje šeimoje - nori turėti - mąstyti ir stenkitis.

Mokys savarankiško gyvenimo

Gudkaimio bendruomenės pirmininkas Ramūnas Žemaitis džiugiai šypsosi - šią vasarą laukia įkurtuvės bendruomenės savarankiško gyvenimo namuose. Panašūs namai vienur kitur veikia savivaldybių centruose. Juos įkūrė ir administruoja savivaldybės. Dirba čia savivaldybių paskirti žmonės, apgyvendina tuose namuose benames šeimas su vaikais, neįgalius žmones. Gudkaimio bendruomenė po savo namų stogu priims ir šeimą, kurios priskiriamos vadinajamajai rizikos grupei ir kurių miestuose daugelis į kaimynus vengia priimti. „Bus kas su jais dirba, niekas nieko čia nesirengia tramdyti. Nerūšiuosime gyventojų į abstinetus ir per šventes draugų nepasikviečiančius. Yra taisyklės ir jų reikės laikytis. Tikiu, susitarsime geru“ - neabeja bendruomenės vadovas R.Žemaitis. Jis - Valstybės sienos apsaugos tarnybos pareigūnas, drausmės ir šeimos žmogus, turi daug pagalbinių. Bendruomenei vadovauja arti 20 metų. Be atlyginimo, kaip ir daugelis savo krašto patriotų. Vadovo pavyzdys daug ką reiškia.

Gudkaimio savarankiško gyvenimo namuose įrengta 15 butų - didesnių šeimoms, mažesnių - vienišiams. Namai - ne bendrabutis su viena virtuve, vienu dušu ir bendru tualetu. Sanitarinis kompleksas įrengtas kiekviename bute. Rūsy - skalbykla tiems, kas negali įsigyti skalbimo mašinos. Gyventojai nebus palikti vieni su vargais, kurių patys nesugeba išspręsti. Neturintiems įgūdžių savarankiškai tvarkyti buitį, namų ruošą, skaičiuoti

ir planuoti, padės socialinės darbuotojos. Net ir naktį čia dirbs būdėtojai. Bus ir administratorius. Darbuotojai - ne samdyti iš kitur, o bendruomenės nariai.

Šiuose namuose nebus apgyvendinami tik slaugomi žmonės. To ir nereikia, nes Gudkaimyje yra dideli ir patogūs globos namai senjorams. Savarankiško gyvenimo namai galės priimti 20 gyventojų. Gyvens čia vietiniai, o didžiąją daugumą rekomenduos savivaldybė. „Savivaldybė jau laukia, kada duris atversime. Gyventojų tikrai turėsime, - džiaugėsi bendruomenės pirmininkas. - Paslaugą iš mūsų pirkis savivaldybė, o mes iš to išlaikysime darbuotojus ir užsidirbsime pragyvenimui. Sutartį sudarysime trišalę - savivaldybė, bendruomenė ir gyventojas. Darbuotojus priims pati bendruomenė.“

apie 7 kilometrus, beveik prie durų atvažiuoja parduotuvė ant ratų. Neliks be duonos, daržovių patys galės užsiauginti, bulvių pasisodinti. Mūsų tikslas sudominti žmones, paskatinti pradėti galvoti, ką jie patys gali padaryti savo labai. Aplink namus yra pusantro hektaro žemės, galima šiltnamį pasistatyti. Yra ūkinis pastatas, kuriame galės laikyti vištų, triušių. Mūsų darbas - juos tuo sudominti, išmokyti pajusti naudą“, - sako R.Žemaitis.

Gaila buvo netekti

Įkurti Gudkaimyje savarankiško gyvenimo namus mintis kilo pačiam bendruomenės vadovui. Buvo gaila, kad gražus, bet ir labai apleistas senovinių raudonų plytų namas, buvęs dvariukas, bus išstamptas po plytą į nuosavus namus. „Buvo apmaudu, kad tą raudonų plytų pas-

► Visada sakau, jei ne bendruomenė, ar mes turėtume bendruomenės namus, vaikų žaidimų aikšteles

Ramūnas ŽEMAITIS
Gudkaimio bendruomenės pirmininkas

Pratins dirbti

Pasimokyti, kaip steigti savarankiško gyvenimo namus, gudkaimiškiems nebuvo iš ko. „Negirdėjau, kad bendruomenė tokius namus turėtų. Tokių patarimų, kurti kaimuose namus šeimoms, kurioms reikia patarėjų, draugiškų kaimynų, buvo pažėrusi prezidentė. Ar kas tuo pasinaudojo, nežinau. Tačiau man tokią mintį iškėlus reikėjo įrodinėti, ar apsimokės, kam tolimame kaime, į kurį veda tik žvyrkelis, reikalingi tokie namai. Manęs klausdavo, ką žmogus, perkeltas iš miesto, kaimo darbų nepažinęs ir dirbti jų galbūt nesugebantis, darys kaime. Išmokysime, sakydavau. Kodėl žmonėms negyventi kaime, vienkiemyje, ramybėje. Kybartai nuo Gudkaimio

tatą, kuriame kažkada buvo mokykla, ketinama nugriauti. Žmonės jau žiūrinėjosi, kaip tas plytas būtų galima pasiimti. Tos senovinės plytos labai vertingos. O man labai norėjosi pastatą išsaugoti ir pradėjau svarstyti, ką čia padarius su juo. Esu čia gimęs, čia augeš, ir niekur nesvarstau išvažiuoti. Noriu matyti savo kaimą gražų, neišdraskytą“, - sako Ramūnas.

Apleisto dvaro paveldėtojų neatsirado, todėl pastatas atiteko savivaldybei. Iš pradžių čia buvo mokykla, vėliau savivaldybė įrengė septynis butus. Jiems ištuštėjus, iš savivaldybės bendruomenė šį turimą įsigijo aukcione. Trys butai buvo išsipirkti, juos teko perpirkti iš savininkų. „Pirkome dar už litus,

dvariukas mums kainavo apie 12 tūkst. litų. Iš savo sutaupyto pirkome, neprašėme jokių paramų. Į bendruomenės kapšelių pinigai sukapsi iš nario mokesčio, 2 proc. gyventojų pajamų mokesčio“, - pasakojo R.Žemaitis.

Centas prie cento

Gudkaimio bendruomenės namai taip pat nuosavi, ne savivaldybės. Vykdydami įvairius projektus gudkaimiškiškai susitvarkė statinio vidų ir išorę. Neapsiribojo vien nutinkuotomis lauko sienomis, pakeistais langais, modernia pirtimi rūsyje, pokylių patalpa, virtuve, teniso sale. „Mūsų bendruomenės namai tarsi kaimo centras. Čia vykta ir koncertai, ir susirinkimai, ir laidotuvės, ir vestuvės, ir rinkimai. Bendruomenės nariams viena nuomos kaina, kitiems - šiek tiek didesnė. Net ir bendruomenės stogą esame išnuomoję, saulės baterijos ant stogo įrengtos. Kiekvieną mėnesį už tai gauname 30 eurų nuomos mokesčio. Kitoje pastato pusėje yra patalpos, bendruomenei taip pat nešančios pajamų. Jose nuomininkų teisėmis įsikūrė dviejų įmonių pieno surinkimo punktai, kas mėnesį bendruomenei sumokantys apie 100 eurų nuomos“, - dėstė verslininko gyslelę turintis bendruomenės vadovas. Bendruomenėje yra per 100 narių, per metus kiekvienas į bendruomenės fondą įneša po 10 eurų.

Bus ir verslas

Bendruomenės pirmininkas neslėpė pasididžiavimo, kad Gudkaimis yra bene vienintelis kaimas, kuriame išliko vaikų darželis. „Jį lanko 20 vaikų. Tame pačiame pastate yra ir pradinė mokykla. Vėliau vaikai vežiojami mokytis į Kybartus“, - sakė Ramūnas.

Kaimas yra sumažėjęs. Buvo 370 gyventojų, liko 230. Nykimas vyksta, kaip ir visur. Senoliai išeina, jaunimas išvažinėja. O gyvenimas, nors ir sulėtėjęs, tęsiasi. Ir nuolat reikia

ieškoti būdų, kaip jį suaktyvinti, padaryti gražesnį, sulaukti dar gyvenančius ir pasikviesti iš kitur. Tam reikia ne tik gražios aplinkos, reikia darbo. Anot bendruomenės vadovo, aplink Gudkaimį auginamuose soduose sezoninio darbo visada atsiranda. Darbo ten galės rasti ir savarankiško gyvenimo namų gyventojai, kad tik noro jiems užtektų.

Tiems, kurie nori pastovaus darbo šiek tiek sunkiau. Darbo vietas jiems tektų patiems susikurti. „Bandėme ir bendruomenė darbo vietas kurti. Yra verslumo projektų bendruomenėms, bet surasti sau išskirtinį - nelengva. Galvojome įsirengti sulčių spaudyklą, bet paskaičiavome, kad neišsilaikysime. Tas verslas dabar turi paklausą, įsisukęs jau, aplinkui sulčių spaudyklą prisikūrė. Tikrai nesėdėsime sudėję rankų“, - sakė bendruomenės vadovas.

Ką gali bendruomenės?

Tokių klausimų R.Žemaitis visada sulaukia per susirinkimus, įvairius posėdžius. „Visada sakau, jei ne bendruomenė, ar mes turėtume bendruomenės namus, vaikų žaidimų aikšteles. Ar turėtume krepšinio aikštelę, ar būtume įsirengę poilsio vietą prie tvenkinio su suoliukais. Jei ne bendruomenė, kas tada rūpintųsi keliais, kas tvarkytų aplinką. Visi tie dalykai susideda ir turime visai kitokią aplinką. Prie mokyklos ir darželio bendruomenės pastangomis įrengėme vaikų žaidimo aikšteles. Tam, kad eidami iš mokyklos tomis aikštelėmis naudotųsi. Ne prie bendruomenės namų pastatėme, o ten, kur vaikai lankosi. Anksčiau prie darželio buvo tarybiniais lakais statyta pavėsinė ir smėlio dėžė. Suaugusiesiems ir tinklinio vartus pastatėme, pernai iš valstybės lėšų padarėme šiuolaikišką krepšinio aikštelę. Jaunimas žino, kad tai yra mūsų bendras turas, kurį reikia tausoti.“

Sprendžia patys, daro patys

„Kultūrą organizuoja pati bendruomenė, tie patys žmonės, neturime kultūros darbuotojo. Kaimo žmonėms nereikia kamerinių orkestrų, jie nori tokių dainininkų, kurie jiems nuotaiką pakeltų, po drabų atsikvėptų. Pageidauja Radžio, skambiname ir kviečiame Radžį. Žinoma, ne už aciū. Nori pasiklausti Katunskytės, šaukiamės jos. Jau kelis kartus yra buvusi. Biblioteką turime. Yra išpirktas butas, ir čia veikia biblioteka“, - dėsto R.Žemaitis.

Ar jaunimas liks Gudkaimyje? „Šito negaliu pasakyti, - prisipažįsta bendruomenės vadovas. - Pirmiausia reikia jų atsiklausti, žiūrėti, kad jiems nieko netrūktų, o tada kalbinti, kad liktų. Svarbiausia, kad darbo būtų. Džiaugiuosi, kai atsiranda žmonių, kurie pradeda suleisti šaknis. Viena jauna šeima savo rankomis susikūrė automobilų remonto dirbtuves. Tikiuosi, bus geras pavyzdys kitiems.“

NACIONALINIŲ VERTYBIŲ RINKIMAI 2019

2019 metų NACIONALINĖS VERTYBĖS pristatomos šeštadieniais „Žalgirio“ nacionalinio pasipriešinimo judėjimo priede su „Respublika“. Rašykite ir Jūs! NACIONALINIŲ VERTYBIŲ RINKIMAI 2018, A.Smetonos g. 2, Vilnius LT-01115, arba el.paštu redaktorius@respublika.net. Tel. (8-5) 212-35-25

Iš Vabalninko - į didįjį muzikos kelią 2019 metus Seimas paskelbė Juozo Naujalis metais

Prieš 150 metų netoli Kauno esančiame Raudondvaryje gimusio lietuvių muzikos patriarchu vadinamo kompozitoriaus, vargonininko, chorų dirigento, profesoriaus Juozo Naujalis (1869-1934) muzikinė karjera prasidėjo Vabalninke. Atvažiavo į Vabalninką jaunas vargonininkas, ką tik baigęs Varšuvos Muzikos institutą. Atvykti į mažą provincijos miestelį jį viliojo puikūs trijų manualų vargonai, statyti lietuvio Juozo Radavičiaus, o taip pat gana didelis ir pajėgus choras.

Algirdas BUTKEVIČIUS

Kompozitorius 1913 metų rudens iš Vabalninko kilusiam poetui ir kunigui Kaziu Žitkui-Vincui Stoniui (jo atsiminimai „Juozas Naujalis Vabalninke“ išspausdinti ketvirtajame 1973-ųjų „Kultūros barų“ numeryje), tuomet dar kunigų seminarijos pirmakursiui, sakė: „Vabalninkas - vienas ryškiausių mano gyvenimo taškų, giliai įstrigusį į atmintį. Juk nuo Vabalninko aš pradėjau savo muzikinę karjerą...“

Vabalninke J.Naujalis kurį laiką gyveno knygnešio Tomo Paliulio namuose. Pastebėjęs Tomo sūnaus Fabijono gabumus, prikalbino tėvus mokyti jį muzikos. Darbo pradžia jaunajam vargonininkui nebuvo lengva. Jo pirmtakas išsivežė visas natas. J.Naujalis savų neturėjo, o artimiausi knygynai buvo Varšuvoje ir Peterburge. Tobulino chorą. Pagal Antano Baranausko tekstą „Prieš tavo sostą puolame su viera“ parašė savo pirmąsias lietuviškas mišias, kurias giedoti vabalninkiečius choristus išmokė ke turiais balsais. „Vėliau, - rašo knygoje „Juozas Naujalis“ (1968 m.) chorų dirigentas ir pedagogas Anicetas Arminas, - Vabalninko bažnyčios choras tapo vienu stipriausių periferijos chorų (rengė tradicinius vakarėlius, kur atlikdavo lietuviškas dainas). Čia neabejotinai ir J.Naujalis nuopelnas.“ Susidomėjęs liaudies papročiais ir dainomis, užrašinėjo dainas ir jas harmonizavo. Keletą liaudies dainų išmokė dainuoti savo choristus. Daugiausia laiko praleisdavo gromdamas puikiais vargonais, nes stengėsi tobulinti grojimo techniką, mokytis naujų giesmių. Susidraugavo su Adomu Aukštikalniu, kurį mokė muzikos. Adomas turėjo ryšių su knygnešiais, platino draudžiamas lietuviškas knygas, jas skaitė. „Pasibaigus muzikos pamokoms, - pasakojo kompozitorius, - eidavome su Aukštikalniu į jo apgyvendintą Žitkevičių seklyčią, kuri buvo virtusi tikra skaitykla.“

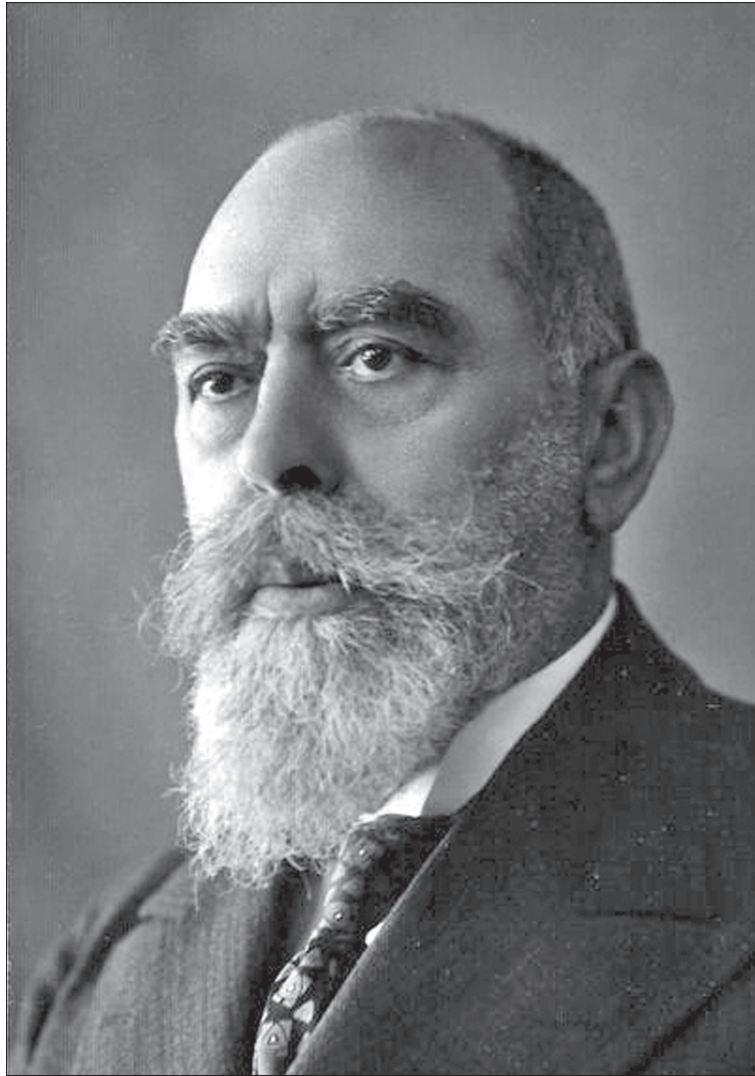
Juozas Naujalis apsidžiaugė, kai kartą jį pakvietė į Cemnolonskams priklausiusį Guodžių dvarą. Jam patiko sena romantiška dvaro sodyba su dideliu parku, malonūs šeimininkai, muziką mėgstantys jų sūnus Liudas ir dukra Marilė. Liudas ir Marilė tapo nuolatiniiais J.Naujalis svečiais. Tai nepatiko klebonui, sumaniusiam jaunąjį vargonininką apvedinti su buvusio vargonininko dukra Kaze Jacevičiute. Naujalis, dar 1888 metais

Varšuvoje susižiedavęs su savo būsima žmona Monika Kritaite, Vabalninke siūlomų vedybų atsisakė. Santykiai su klebonija atvėso, todėl jis dar artimiau susibičiuliavo su savo mokiniu Aukštikalniu. Kartu eidavo į Vabalos upelio brastą pasimaudyti, į artimiausius kaimus nuveždavo lietuviškų knygų, užrašinėdavo liaudies dainas. Susipažino su Pabiržės bažnyčios vargonininku Teodoru Braziu. Vėliau jie taps artimais bičiuliais ir bendraminčiais. T.Brazys ne kartą savo straipsniuose gražiai įvertino Naujalis sukurtus kūrinius ir koncertus, o J.Naujalis po staigos kompozitoriaus Teodoro Brazio mirties parašė savo bičiuliui šiltą nekrologą.

1891 metų vasarą Naujalis mokslo draugas pakvietė į Rietavą. Ten buvo reikalingas vargonininkas. Vieną rudens dieną, vos pradėjęs švisti, išvažiavo su uždariaujančiu vežėju Ošeriu į Subačiaus geležinkelio stotį. Kaip pats kompozitorius sakė, išvažiavo drąsiai žvelgdamas į ateitį, nes vienerių metų gyvenimo mokykla nušaliame Vabalninke buvo jį gerokai užgrūdinusi ir paruošusi tolimesniems skrydžiams.

O tų skrydžių tikrai būta įspūdingų.

Rietave Juozas Naujalis neužsibuvo. Po pusės metų jis jau darbuojasi Kauno katedroje. Netrukus pagarsėti kaip puikus vargonininkas bei chorų dirigentas. Panaikinus lietuviškos spaudos draudimą, įsteigia Kaune pirmą lietuvišką knygyną. Jame ne tik knygos, bet ir natos. (Tarp parduodamų knygų - Gražbylio, - tai iš Biržų kilusio kunigo, kunigų seminarijos profesoriaus Povilo Januševičiaus slapyvardis - knygos. Vėliau Naujalis P.Januševičiui dedikuos vieną sonetą - A.B.). Jo rūpesčiu įkūriama Šv. Grigaliaus vargonininkų draugija, vargonininkų mokykla. 1909 metais pradeda leisti ir redaguoti laikraštį „Vargonininkas“. 1919 metais Naujalis įgyvendina savo seną svajonę - Kaune atidaro pirmąją lietuvių muzikos mokyklą, tampa jos direktoriumi. 1922 metais kaip vargonininkas, pianistas ir dirigentas koncertuoja daugelyje Amerikos miestų. Jo sukurtos dainos, dainuojamos chorų ir solistų, sulaukia didžiulio pasisekimo. J.Naujalis prašomas likti Amerikoje, jam siūlomos labai geros materialinės sąlygos. Tačiau kompozitorius grįžta į Lietuvą. Čia jo laukia pasiruošimas 1924 metais rengia-

Wikipedia.org nuotr.

► Pasakojama, kad Maironis, parašęs eilėraštį „dar šiltą“, jį atnešdavo Naujaliui, jog šis parašytų jam muziką, arba ateidavo padiskutuoti, kurie eilėraščiai tinka dainoms

mai pirmajai Lietuvos dainų šventei. Vienas iš jo aktyviausių talkininkų - iš Biržų krašto kilęs, Biržų keturklase mokyklą baigęs muzikas Apolinaras Likerauskas. J.Naujalis - šios šventės vyriausiasis dirigentas. Tų pačių metų pabaigoje minimas Naujalis 35-erių darbo metų jubiliejus. Tarp kompozitorių sveikinusiu buvo ir mūsų kraštiečiai, netoli Kvetkų, Miškinės vieniemyje gimęs dailininkas Petras Kalpokas, o sveikinimo Naujaliui adresą pasirašė iš Biržų krašto kilę kunigai Adolfas Sabaliauskas ir Teodoras Brazys bei muzikas Apolinaras Likerauskas.

Artima bičiulystė Naujalį siejo su poetu Maironiu. Jie mėgo kartu vaikščioti Nemuno pakrante. Pasakojama, kad Maironis, parašęs eilėraštį „dar šiltą“, jį atnešdavo Naujaliui, jog šis parašytų jam muziką, arba ateidavo padiskutuoti, kurie eilėraščiai tinka dainoms. Todėl daugelis Maironio eilėraščių tapo Naujalis sukurtomis dainomis, skambančiomis ir šiandien.

Juozas Naujalis buvo žinomas ne tik Lietuvoje. Kaip puikų chorinės muzikos žinovą į savo dainų šventes jį kvietė latviai ir estai. Jis

paminėtas įvairiose užsienio šalių enciklopedijose. Anglų kalba išleistame žinyne „Dictionary of Modern Music and Musicians“ („Moderniosios muzikos ir muzikų žinynas“) J.Naujalis minimas kaip pirmas lietuvis muzikas, baigęs aukštąjį mokslą, padėjęs pagrindą lietuvių profesinei muzikai, praturtinęs bažnytinį grigališkąjį giedojimą.

Įvairus ir turtingas jo kūrinių lobynas. Kompozitorius parašė apie trisdešimt melodingumu pasižymintį dainų chorui, harmonizavo liaudies dainas, sukūrė kūrinių vargonams ir kitiems muzikos instrumentams, chorui ir vargonams atlikti skirtų mišių, kantatų, motetų. Knygoje „Juozas Naujalis“ išvardinti 148 kompozitoriaus sukurti kūriniai.

1909 metais aštuntajame „Vargonininko“ numeryje Radviliškėnas (tai vienas iš taisytiems Nemunėlio Radviliškio katalikų bažnyčios klebono kun. Adolfo Sabaliausko slapyvardžių - A.B.) rašė, kad 1907 metais N. Radviliškyje apsigyvenęs J.Naujalis mokytis vargonininkas Kiukis „sutaisė 30 asmenų chorą“, išmokė choristus grigališkojo giedojimo, o lietuviš-

kuose vakaruose dainuoja beveik visas J.Naujalis dainas iš jo dviejų leidinių. (Pirmajame buvo 8 lietuviškos dainos, antrajame - 15 tautiškų (liaudies) dainų.)

Mirė Juozas Naujalis 1934 metų rugsėjo 9 dieną. Rytą jis dar dirigavo katedroje mišias. Paskui išsėjos. Vakare teatre vyko iškilmingas vyriausybės koncertas. Jo metu kompozitorių ištiko širdies priepuolis. Paskutiniai jo žodžiai, pasakyti priėjusiam pažįstamam paklausti kaip jis jaučiasi, buvo: „Nieko, nieko, praeis...“

Po mirties nekrologą, pavadinimą „Prof. Naujalį į kapus palydint“ parašė („Lietuvos aidas“, 1934, Nr. 207) Biržų evangelikų reformatų kunigo P.Jakubėno sūnus, kompozitorius ir muzikos kritikas Vladas Jakubėnas. Po penkerių metų pabiržietis kompozitorius ir chorų dirigentas Antanas Budriūnas, prisiminęs savo studijas Kauno valstybinėje muzikos mokykloje, pasakos, kad antraisiais studijų metais jam pasunkėjo gyvenimo sąlygos. Tai sužinojęs mokyklos direktorius Naujalis pakvietė studentą ateiti pas save kas antrą dieną pietauti. „Tą, - rašo Antanas Budriūnas, - su dėkingumu prisimenu ne tik dėl to, kad buvau išgelbėtas iš sunkios padėties - Naujalį šeimoje buvau sutiktas ne kaip vargšas šelpiamas muzikos mokyklos mokinys, bet kaip svečias arba savas žmogus.“ Kad neturtingas studentas turėtų iš ko pragyventi, Naujalis pasiūlė A.Budriūnui muzikos mokykloje raštvedžio tarnybą.

O štai kaip Juozą Naujalį, gerai jį pažinojęs, apibūdina teatro režisierius Antanas Sutkus: „Augalotas, tiesus, stotingas vyras, savimi pasitikintis ir kitus suprantantis bei užjaučiantis žmogus. Krūtinę dengia išvaizdi patriarcho barzda. Bendraudamas su žmonėmis - santūrus, ramus, tikslus, kilnus. Pasvertas kiekvienas žodis. Visad gyvos, tartum tiriančios, didelės akys kiekvieną palydi švelnia šypsena.. Tai lietuvių muzikos tėvas Juozas Naujalis.“

1927-1930 metais Vabalninke vargonininkavęs vargonininkas ir chorvedys Jonas Viržonis, vėliau porą metų dirbęs Biržuose, pasakoja, kad vabalninkiečiai Juozą Naujalį prisimindavo su didele pagarba, nes jis, 1890-aisiais, būdamas dar labai jaunas, mokėjo įsigyti žmonių pasitikėjimą ir pagarbą. Gyvas čia jo atminimas ir šiandien. Prieš trisdešimt metų Vabalninke buvo iškilmingai paminėtos 120-sios J.Naujalis gimimo metinės. Šventėje dalyvavo jo sūnus Tadas su vaikaitiu, bažnyčios šventoriuje pasodintas ažuoliukas, o viena gatvė pavadinta Juozo Naujalis vardu.